

POOP PARADIS NEDERLAND

**HOE NEDERLAND DE SPRINGPLANK WERD
VAN INTERNATIONALE POPLEGENDES**

TOM STEENBERGEN

POP
PARADIJS
NEDERLAND

Voor mijn dochters Laurie en Mimi

© Tom Steenbergen & Universal Music Books

Eerste druk november 2020

Omslagontwerp: TFX Image Development, Rene van der Weijde

Tekst: Tom Steenbergen

Grafische vormgeving binnenwerk: Henk Tijbosch

Redactie: Jeannette van Enst

Eindredactie: Frans Steensma

Drukwerk: Related Graphic Media, Jan Hoogendijk

Realisatie: Universal Music Books, Roy Teyse & Dennis van Tetering

Distributie: Luitingh Sijthoff

UNIVERSAL MUSIC BOOKS

De uitgever heeft geprobeerd alle rechthebbenden van het beeldmateriaal en de teksten te achterhalen. Zij, die desondanks menen rechten te kunnen doen gelden, kunnen zich binnen twee maanden na publicatie tot de uitgever wenden.

Alle rechten voorbehouden.

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand en/of openbaar gemaakt in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of op enige andere manier zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

JAREN ZESTIG

The Beatles Steen in een vijver	13
The Rolling Stones Veldslag in Kurhaus	22
The Pretty Things zetten Blokker op zijn kop	32
The Kinks in Winterswijk	39
Roy Orbison imponeert in Laren	43
Simon & Garfunkel voor 30 man in Haarlem	45
Van Morrison solocarrière begon in Deventer	49
Pink Floyd Nederland tweede vaderland	52
Jimi Hendrix voor halfvolle zaal Rotterdam	59
David Bowie uitgelachen bij tv-optreden	64
Frank Zappa geeft Edison weg	73
Concertgebouw uit zijn dak bij Aretha Franklin	76
De stekker eruit bij Fleetwood Mac	79
Bed-in John Lennon & Yoko Ono	82
Led Zeppelin aan basis Mojo Concerts	87
The Who Tommy première Amsterdam	91

JAREN ZEVENTIG

The Byrds in Kralingen: pure magie	99
The Beach Boys tussen koeien in Baambrugge	103
Nederland liep voorop met Roxy Music	112
Eagles Van Hotel Wiechmann naar Hotel California	119
Donna Summer dol op boerenkool	128
Bruce Springsteen overwon ongelovige Thomassen	135
Queen Nederland liefde op het eerste gezicht	138
Nederland zag potentie Abba	146
Van grootste fan tot platenbaas van Demis Roussos	164
Glorie The Police begint in Drenthe	169
Blondie doet hormonen gieren	173
Kate Bush in de Efteling	178
Dire Straits Nederland heeft primeur	183
Status Quo op de fiets	188

JAREN TACHTIG

Vroeg succes voor The Cure	192
U2 spreek uit: You Too	199
Arthur Conley vindt liefde en geborgenheid in Ruurlo	205
Succes Level 42 dankzij Nederland	208
Madonna duwt auto uit de sneeuw	215
Gloria Estefan Het begon allemaal in Utrecht!	219
Whitney Houston Wereldwijde debuut in Dordrecht	223
Amsterdamse jaar van Dusty Springfield	228
De Nijmeegse jaren van Nina Simone	238
Nirvana breekt de tent af in Paradiso	243

Bronnen 249

Colofon 255

Inhoud

AFSCHEID VAN THE BEACH BOYS VAN HOLLAND 3 AUGUSTUS 1972 MET MARILYN, BRIAN WILSON'S VROUW,
HAAR SCHOONMOEDER AUDREE WILSON-KORTHOF EN RECHTS CARL WILSON EN MIKE LOVE

EERSTE GOUDEN PLAAT VOOR LEVEL 42 NA CONCERT DE DOELEN ROTTERDAM, 19 OKTOBER 1982,
MET POLYDOR-TEAM JAN, NICO, ELLEN, MICHAEL EN TOM

INLEIDING

Nederland springplank voor internationale popartiesten

‘We kregen een telefoontje uit Nederland. Jullie staan op 1 in de Nederlandse Top 40! Kunnen jullie snel overkomen voor tv-optredens?’ Dit overkwam vele aanstormende buitenlandse talenten, zoals Blondie, Dire Straits, Gloria Estefan en Level 42. Talloze wereldsterren scoorden hier in de jaren zestig, zeventig en tachtig van de vorige eeuw eerder dan in andere landen, vaak zelfs nog voor een doorbraak in hun eigen land.

Nederland staat in de muziekwereld bekend als dé springplank naar internationaal succes. De rest van de wereld volgde dan vanzelf. Vooral in Engeland zag men Nederland als proeftuin om ervaring op te doen op weg naar internationale bekendheid. De platenbazen van David Bowie en U2 kozen niet voor niets Nederland uit om hun eerste stappen op de ladder van een internationale doorbraak te zetten. The Beatles, Rolling Stones, Kinks en The Who waren hen al voorgegaan. De ‘Britse invasie’ begon in veel gevallen in ons land. Daarna waaierden de Engelse beatgroepen uit over Europa en de rest van de wereld.

Om allerlei redenen had Nederland de juiste voedingsbodem voor internationaal succes. Natuurlijk in de eerste plaats vanwege de strategische ligging als poort naar Europa, maar ook omdat Nederland en

vooral Amsterdam wereldwijd geroemd werd om de tolerantie. Ook staan Nederlanders er om bekend snel internationale trends op te pikken en open te staan voor nieuwe muziek. Gloria Estefan windt er geen doekjes om dat zij haar internationale doorbraak aan ons heeft te danken: ‘Jullie in Nederland liepen zo voor op de rest van de wereld. We hebben ons succes echt aan Nederland te danken!’ Ook Mark King van Level 42 beaamt: ‘Ons succes is in Nederland begonnen.’

POPPARADIJS NEDERLAND

Nederland is voor veel buitenlandse popartiesten een popparadijs gebleken. Een indrukwekkende lijst artiesten passeert in Popparadijs Nederland de revue: Don Henley van de Eagles en Mark Knopfler van Dire Straits zien Nederland als het eerste land waar hun muziek werd opgepikt. The Beach Boys woonden een hele zomer in het Gooi om hun album Holland op te nemen; Dusty Springfield en Nina Simone konden jarenlang praktisch anoniem in Nederland wonen om bij te komen van een turbulente fase in hun carrière; Francis Rossi van Status Quo woonde lange tijd in Amsterdam en Freddie Mercury ging in onze hoofdstad graag op stap in de gay-bars; Kate Bush was in de

Efteling; Simon & Garfunkel stonden voor nog geen dertig man in een klein folkclubje in Haarlem; Donna Summer at liever boerenkool bij een gezin in Soest dan aan te zitten bij een galadiner in Amsterdam Hilton; Whitney Houston's wereldwijde tv-debuut was in de Showbizzquiz van Ron Brandsteder; het internationale debuut van Sting met zijn Police was in het piepkleine gehucht 2e Exloërmond in Drenthe; en Madonna duwde in de sneeuw op een Amsterdamse gracht een auto aan. Een aantal artiesten in dit boek hebben hun succes aan Nederland te danken. Van andere grote namen in de popgeschiedenis worden de eerste opmerkelijke stappen op Nederlandse bodem opgetekend en krijgt Nederland een plek in hun succesverhaal. Deze unieke en vaak nog onbekende verhalen over de nu wereldberoemde popsterren zijn afkomstig van de artiesten zelf en ooggetuigen

GATEWAY TO EUROPE

Nederland heeft een bijzondere plaats binnen Europa en rest van de wereld. We worden gezien als een land dat nieuwe trends en stromingen gauw oppikt.

Bij popmuziek en dan vooral voor de Anglo-Amerikaanse muziek zijn we ook een trendsetter. Nicky Chinn, schrijver en producer van vele hits voor Engelse bandjes zoals Sweet, Mud en Smokie vertelde in een *Toppop*-interview: 'We gingen met Sweet naar Nederland voor een optreden in *Toppop* met hun eerste hit *Funny Funny*. Het was hun eerste televisieoptreden buiten Engeland. Voor we het wisten, stonden we niet alleen nummer één in de hitlijsten in Nederland, maar ook in Duitsland, België en de Scandinavische landen. Hetzelfde gebeurde met Mud en Smokie. Holland is absoluut een doorbraakmarkt, altijd al geweest.'

De meeste megabands van de jaren zestig en zeventig hebben een geschiedenis met Nederland. Vaak debuteerden ze in

Amsterdam en slechts in een enkel geval kregen Parijs, Berlijn of Stockholm de primeur van een debuut op Europese bodem.

KLEIN TAALGEBIED

De taal speelt zeker een rol bij de speciale plaats die Nederland inneemt voor popartiesten. Bij ons spreekt vrijwel iedereen een woordje Engels. In tegenstelling tot bijvoorbeeld Frankrijk en Duitsland waar internationale films en tv-shows nog steeds worden nagesynchroniseerd. Nederland is ook een handelsvolk. We zien mogelijkheden en kunnen dan snel tot zaken te komen.

Ons relatief kleine taalgebied spreekt in ons voordeel. Benny Andersson en Björn Ulvaeus van ABBA legden het zo uit: 'Jullie zijn een

klein land, net als Zweden. Jullie pikken eerder trends op en tonen meer interesse in wat er buiten jullie grenzen gebeurt. Grote landen als Frankrijk en Duitsland zijn chauvinistischer en houden het liever bij hun eigen artiesten.'

Naast het kleine taalgebied is Nederland ook een overzichtelijk land. Je had in de jaren zestig, zeventig en tachtig eigenlijk maar twee radiostations om rekening mee te houden: Radio Veronica en Hilversum 3, nu 3FM. Als de dj's je daar draaiden, of liever nog je plaat tot Alarmschijf of Troetelschijf bombardeerden, was je kostje gekocht. Verder was er maar één echte hitparade die er toe deed: de Nederlandse Top 40.

TOPPOP EN COUNTDOWN ZETTEN DE TOON

Ook tv-optredens waren cruciaal. Als je een hit had op de radio was je overkomst dringend gewenst om in *AVRO's Toppop* op te treden. Zonder *Toppop* geen succes. Het tv-programma begon in 1970 en nodigde wekelijks de grootste internationale sterren uit in de studio. Later kwamen daar de tv-programma's *Countdown* en *TROS Top 50* bij die ook in belangrijke mate de populariteit bepaalden.

Was de impact van Blondie bijvoorbeeld zo groot geweest zonder hun spetterende debuut bij *Toppop*? Als de artiesten in Nederland waren, kwam het journaal van de popbladen en de landelijke dagbladen langs om ze te interviewen in de tv-studio's of in hun hotel. Ook recensies van platen, de Top 10's in bijvoorbeeld *HP/De Tijd* en de lijstjes in toen nog *Muziekrant* oordeelden hun steentje bij.

PLATENMAATSCHAPPIJEN AMBITIEUS

De platenmaatschappijen in Nederland waren ook een belangrijke factor bij het succes van de popartiesten, omdat ze goed geïnformeerd en georganiseerd waren. De internationale labels werden in de jaren zeventig en tachtig verdeeld door lokale

platenmaatschappijen zoals Bovema, Phonogram, Polydor, Negram, Ariola, CBS en Warner. Later bleven er een paar majors over: Universal, Sony/BMG en Warner; naast kleinere lokale en independent labels. Door de onderlinge concurrentie was er veel ambitie om te scoren. Binnen de Nederlandse vestigingen van de internationale platenmaatschappijen waren de taken goed verdeeld in een Nederlandse en internationale afdeling. Beide kregen evenveel prioriteit. In de meeste gevallen beschikte elke afdeling over eigen productmanagers en promotiemedewerkers. In landen zoals Frankrijk, Italië en Duitsland lag er veel meer nadruk op het eigen nationale product. In Frankrijk worden radiostations nog steeds verplicht een hoog percentage Franstalige platen te draaien.

LIVE-INDUSTRIE

De live-industrie in Nederland speelt ook mee bij het vruchtbare klimaat voor buitenlandse popartiesten. In geen land zijn er zoveel popfestivals en is het clubcircuit zo divers. Door het ontstaan van de vele Probadya?-clubs en jongerencentra in de jaren zestig en zeventig heeft Nederland een groot en goed georganiseerd clubcircuit met poppodia in elke stad en dorp. Dat geldt ook voor popfestivals. Een toegankelijke infrastructuur, clubs en festivals die dicht bij elkaar liggen en goed bereikbaar zijn door ons wegennet en openbaar vervoer, maakte ons land voor buitenlandse artiesten populair.

VRIJZINNIG EN TOLERANT

Het liberale Nederlandse drugsklimaat in het hippietijdperk en de jaren die daarop volgden, was ook aantrekkelijk. De protestbeweging van de jaren zestig leverde de vrijplaatsen Paradiso en de Melkweg op, de sleep-ins en de jeugd op de Dam. De meest uitgesproken vrije geesten van de

popmuziek, Frank Zappa en John Lennon voelden zich er meteen thuis. Lennon roemde het 'witte fietsenplan' en noemde Amsterdam het kosmisch centrum van de wereld.

Ook de vrijheid in seksuele geaardheid speelt mee. De gay-scene in Nederland is toleranter dan bijvoorbeeld in de VS en het VK. Voor Arthur Conley een reden om zich definitief in Nederland te vestigen. Ook Freddie Mercury kwam daarom graag naar Amsterdam. We mogen ook het bijzonder gunstige belastingklimaat niet vergeten dat bijvoorbeeld The Rolling Stones, U2 en Vangelis naar Nederland lokte om hier hun BV te vestigen.

NIETS IS MOEILIJKER DAN GESCHIEDENIS TE HERKENNEN ALS JE ER MIDDENIN ZIT

In mijn vijftien jaar bij een platenmaatschappij heb ik me nooit gerealiseerd dat mijn werk en dat van mijn collega's een doorslaggevende invloed kon hebben op de carrières van artiesten. Dat besef kwam pas vele jaren later toen ik Mark King en Mike Lindup van de Britse groep Level 42 backstage ontmoette bij een concert in Utrecht. Zij vertelden me dat ons werk als platenmaatschappij doorslaggevend is geweest voor hun verdere carrière. Door het succes in Nederland zag hun eigen platenlabel in Engeland meer potentie in de groep en zette zich vervolgens sterker in voor Level 42. Het grote succes voor hen kwam in Engeland pas jaren later. In Nederland kunnen ze nog steeds twee weken door het land toeren langs uitverkochte zalen. In veel andere landen is dat succes uitgebleven. Dit verhaal staat niet op zichzelf, het gebeurde bij talloze artiesten. Niets is moeilijker dan geschiedenis te herkennen als je er middenin zit, zegt Geert Mak. Helemaal waar.

PIONIEREN VAN HET POPPARADIJS

Een internationale carrière in de popmuziek gaat niet vanzelf. Zelfs als je een nummer 1-hit hebt, is je kostje nog niet gekocht: de follow-up vergt een even grote inspanning. Elke band is net zo populair als zijn laatste hit, een enkele uitzondering daargelaten. Hits en successen worden gemaakt. De cruciale rollen van de professionals komen aan bod, zoals de personal manager, lokale labelmanagers, dj's, radiopluggers, tv-producenten, A&R managers en tourorganisatoren. Mensen die in de artiesten geloven. Het is een samenspel tussen vakmensen en de artiesten. En vooral gebaseerd op hun ultieme geloof in de artiest.

De internationale doorbraak van de allergrootsten in de popmuziek zoals U2, David Bowie, ABBA, Eagles, Led Zeppelin, kwam niet vanzelf, zelfs als ze al in eigen land succes hadden. Managers die hun ziel en zaligheid in een band steken, zoals Paul McGuinness van U2, hebben hierin een belangrijk aandeel. Daarom duik ik bij een aantal grote namen dieper in hun geschiedenis om duiding te geven aan het verloop van hun carrières en de plek van Nederland in dat succesverhaal. En als het succes dan een feit is, kent hij vele vaders; de flop blijft wees.

Ook aandacht voor de professionals die zich spontaan voor nieuwe artiesten inzetten, zoals Ton van den Bremer bij Donna Summer en Angela Wap en Gerard Kostermans bij Whitney Houston. Het gaat om veel unieke en niet eerder vertelde verhalen van vallen en opstaan, geloof in je eigen artistieke gaven, geloof in je artiesten en liefde voor goede muziek. 🙌

POPPARADIJS
JAREN ZESTIG

'NEDERLAND DENDERDE DE SIXTIES BINNEN'

THE BEATLES Steen in een vijver

De Koningstraat in Arnhem, 16 augustus 1960. Het is een frisse zomerdag als er een paar sjofel geklede Engelssprekende jongens Muziekhandel Bergmann binnen stappen, hartje Arnhem. Ze zien eruit alsof ze een lange reis achter de rug hebben. Met hun jassen met opstaande kraag, sweaters met V-hals en hun opgekamde vetkuiven kun je zien dat ze niet van hier zijn. Ze zijn geïnteresseerd in gitaarsnaren en kijken tussen de lp's die in bakken naast de toonbank staan. Zijn het muzikanten omdat ze naar gitaarsnaren vragen? De 22-jarige verkoopster Elly Kox houdt ze goed in de gaten want ze vertrouwt het niet helemaal. Nadat de opgeschoten jongens de zaak hebben verlaten zonder iets te kopen, ziet ze dat er een mondharmonica ontbreekt, een Hohner Marine Band, een van de duurdere merken. Omdat ze de winkel zelf niet wil verlaten, vraagt ze de werkster achter ze aan te gaan, maar die ziet het gezelschap vertrekken in een oud busje met buitenlands kenteken.

De naam van de uit de kluiten gewassen tiener die de mondharmonica heeft gestolen: John Lennon. Hij is degene met de grootste mond in het bonte gezelschap dat bestaat uit een aantal jongemannen, een vrouw en

een iets oudere man met baard. De man met baard is Allan Williams, manager van The Beatles, de groep die op doorreis is van Hoek van Holland naar Hamburg, waar ze voor onbepaalde tijd zullen optreden in de *Indra Club*, hartje Reeperbahn. Een kleine club waar veel zeelieden komen. Als ze weer zijn ingestapt vraagt hij aan de anderen die in een deuk liggen van het lachen: 'Wat is de grap, jongens? Ik heb het even gemist.' John haalt schaterlachend de gloednieuwe Hohner mondharmonica uit zijn zak. 'Gestolen uit die muziekwinkel!,' zegt hij triomfantelijk en begint er op te spelen. Allan: 'Ben je nou helemaal gek geworden? Wil je ons in de gevangenis hebben hier? Op die manier komen we nooit in Hamburg.' John kijkt hem

TRESLONG, HILLEGOM

geamuseerd aan en speelt door op zijn net verworven muziekinstrument. Twee jaar later zal hij hem gebruiken voor het kenmerkende intro van hun eerste hitsingle *Love Me Do*...

TUSSENSTOP IN OOSTERBEEK

Even maken ze een tussenstop in Oosterbeek. Ze lopen daar rond op het *Airborne War Cemetery*, het oorlogskerkhof met de gevallen van de Slag om Arnhem tijdens de Tweede Wereldoorlog. Bijna tweeduizend witte gedenksteden staan er in lange rijen op een grasveld. Het maakt veel indruk op ze. Het gezelschap bestaat naast Allan Williams

uit vijf leden van The Beatles anno 1960: John Lennon, Paul McCartney, George Harrison, bassist Stuart Sutcliffe en drummer Pete Best. Verder zijn van de partij: Allan's vrouw Beryl, haar broer Barry Chang, Harold Phillips, een artiest die optreedt onder de naam Lord Woodbine en meneer Sterner die Duits spreekt en in Hamburg als tolk zal optreden. Bij elkaar tien man in die kleine Austin J4 minibus. Barry maakt een foto van de groep (zonder John die in het busje bleef) voor het verzetsmonument met het opschrift: *THEIR NAME LIVETH FOR EVERMORE*. Een legendarische en voorspellende foto.

George Harrison in de hoestekst van de Beatles boxset *Anthology*: 'Het busje zat mudvol. Het had niet eens stoelen. We zaten op onze eigen versterkers.' Dit waren de eerste stappen die The Beatles buiten hun eigen land zetten. De eerste plek die zij aandedden was Hoek van Holland. Daarna reed het gezelschap via Arnhem door naar Hamburg waar ze in de vroege ochtend van 17 augustus 1960 aankwamen en tot Kerst bleven. The Beatles zouden nog enkele keren in Nederland komen op doorreis naar Hamburg voor optredens in 1961 en 1962. Ze zijn hier dan nog totaal onbekend en niemand zal hen hebben opgemerkt. De volgende keer dat ze naar Nederland komen is in juni 1964. Dan ziet de ontvangst er totaal anders uit.

AARDVERSHUIVING BIJ DE JEUGD

Met The Beatles begon de jeugdbeweging in Nederland. Er stond een nieuwe generatie op, later de 'Beatgeneratie' genoemd, of de 'Protestgeneratie'. De beat-rage die The Beatles in Engeland hadden veroorzaakt, waaide pas laat over naar Nederland, ruim een jaar nadat het Engeland op zijn kop had gezet. Maar toen de Beatlemania ook in

Nederland losbarstte, was er geen houden meer aan.

De stormachtige opkomst van de groep is inmiddels in honderden boeken beschreven. The Beatles vormden de voorhoede van de *British Invasion* aan beatgroepen die eerst Engeland en daarna ook Europa en Amerika veroverde in de vroege jaren zestig van de vorige eeuw. The Beatles gaven de toon aan en waren vernieuwend op werkelijk elk vlak.

John Lennon, Paul McCartney en George Harrison begonnen al eind jaren vijftig met schoolbandjes als The Quarrymen, maar zouden pas in 1960 als The Beatles door het leven gaan. Na hun aankomst in augustus in Hamburg speelden ze maandenlang in o.a. de *Kaiserkeller* en andere clubs in de buurt van de Reeperbahn, het *red light district* van Hamburg. Ze bleven er 3,5 maand en keerden voor Kerst via Nederland weer terug naar hun geboortestad Liverpool om de jaren daarna nog regelmatig naar Hamburg te gaan voor een maandenlang verblijf. In augustus 1962 voegde drummer Ringo Starr zich bij de groep en was het viertal compleet. Het jarenlange samenspelen in Liverpool, maar ook in Duitsland, vormde de groep tot een hechte

OOSTERBEEK

eenheid. Het bijzondere was vooral hun creativiteit, want al gauw gingen ze, anders dan hun tijdgenoten, eigen nummers spelen.

BEATLEMANIA

Eind 1962 begon voor The Beatles de victorie in Engeland en het jaar daarop brak de groep definitief door met een indrukwekkende reeks hitsingles. Eind februari 1963 staat de tweede single *Please Please Me* op de tweede plaats, op 8 mei bereikt *From Me To You* de eerste plaats (zeven weken lang). In datzelfde jaar volgen nog *She Loves You* en *I Want To Hold Your Hand*. Vijf hitsingles in Engeland binnen een jaar.

Dit gaat allemaal voorbij aan Nederland. Dik een jaar, veertien maanden zelfs, na de eerste hit in Engeland komt in januari 1964 dan aarzelend *She Loves You* op de laatste plaats in de Top 30 van Muziek Parade binnen. Nederland heeft dan al schoorvoetend kennis gemaakt met The Beatles in het bijzonder melige VARA tv-programma *Top Of Flop* waar presentator Herman Stok de vijfde Beatles single *I Want To Hold Your Hand* als 'flop' afserveert.

De eerste beroering in Nederland over The Beatles gaat niet over hun muziek maar over hun haardracht. De Telegraaf meldt dat de Engelse jeugd 'lijdt' aan een ernstige ziekte: *Beatlemania*. Nederland is dan nog steeds in de ban van zoetsappige 'tienessterren' zoals Trini Lopez en The Blue Diamonds. De eerste keer dat er bewegende beelden van The Beatles te zien zijn, is dat niet zoals je zou verwachten op TV. Die kans deed zich wel voor, want de groep werd voor een redelijk bedrag aangeboden om op te treden in het populaire tv-programma *Grand Gala du Disque*, maar de bekende presentator Willem Duys zei 'nee' tegen dit optreden omdat hij vond dat ze niet konden zingen.

De Nederlandse jeugd begint pas warm te lopen als The Beatles te zien zijn in de *Cineac*,

een bioscoop die nieuws laat zien voor een lage entree van 50 cent. Er wordt een film vertoond van de opstootjes bij een Beatles-optreden in Engeland. Nederland wordt dan wakker. In februari 1964 valt ook Amerika voor The Beatles. Hun optreden in de *Ed Sullivan TV show* wordt door meer dan 70 miljoen Amerikanen bekeken. Als gevolg daarvan houdt de groep daarna met vijf singles de halve Amerikaanse single Top 10 bezet. Dan pas begint er in Nederland wat te broeien. Er sijpelen berichten door in de pers dat The Beatles naar Nederland komen. Aarzelend beginnen de popbladen Muziek Expres, Muziek Parade en Tuney Tunes foto's af te drukken en krijgen de singles airplay in de Nederlandse tienerprogramma's op de radio.

BLIKSEMBEZOEK

Als The Beatles op 5 juni 1964 voet op Nederlandse bodem zetten is Nederland ook om. Het bliksembezoek met twee optredens in Blokker, een televisieoptreden, interview en de rondvaart door de Amsterdamse grachten, maakt een verpletterende indruk.

De platen van The Beatles verschijnen in Engeland op het Parlophone-label, maar hadden in Nederland een bijzondere vertegenwoordiging via de importfirma M. Stibbe & Co. Robbert van Santen, Stibbe's bedrijfsleider trad tijdens het bezoek van The Beatles op als organisator, samen met impresario Dick van Gelder. Na veel geharrewar over welke stad en welke zaal het optreden zou krijgen, koos Van Gelder uiteindelijk voor Blokker, een klein plaatsje bij Hoorn waar het optreden in veilinghallen zou plaatsvinden. Ben Essing had al enige ervaring met het organiseren van 'tienesshows' in Blokker. Dick van Gelder als impresario, Robbert van Santen namens de platenfirma Stibbe en Ben Essing voor de Blokker-optredens waren degenen die gezamenlijk de trip van The Beatles naar

Theaterproducties Dick van Gelder • N.V. Nederlands Theaterbureau
en **Ben Essing** presenteren onder auspiciën van maandblad

muziek expres

in de beroemde **Veilinghallen te Blokker** op **zaterdagavond 6 juni, 8 uur**
persoonlijk optreden van

THE BEATLES

Voor deze meest sensationele show van het jaar zijn kaarten via „MUZIEK EXPRES“ te bestellen!! Vul nevenstaande bon DURDELJK en VOLLEDIG in en zend hem spoedig mogelijk (bij voorkeur geplikt op een briefkaart) naar: „Muziek Expres“, Theresiastraat 11, Den Haag!

ENTREEPRIJS
De entreeprijs voor dit wereldfevenement bedraagt f 32,— per persoon. De bonnen worden behandeld in volgorde van binnenkomst. De kaarten worden nã 20 mei onder rembours verzonden; de entreeprijs wordt derhalve met 50 cent per persoon voor administratiekosten verhoogd.

ME's BUS-SERVICE
Aangezien uit alle delen van het land voor dit evenement een grote belangstelling zal bestaan, rijden uit de volgende steden M.E.-bussen tegen speciale tarieven naar Blokker: Den Haag,

Rotterdam, Den Bosch, Arnhem, Utrecht, Hilversum, Amsterdam, Haarlem, Alkmaar, Groningen en Leeuwarden. De buskaarten worden per separate post (dus niet gelijk met de entreekaarten) onder rembours toegezonden, met opgave van tijd en plaats van vertrek.

Bestelbon BEATLES-SHOW Blokker

(zenden naar: „Muziek Expres“, Theresiastraat 11, Den Haag)

Ondergetekende,

Naam: _____

Adres: _____

Woonplaats: _____

Bestel _____ (aantal invullen) kaarten ad f 32,— voor de Beatlesshow in de Veilinghallen te Blokker op zaterdagavond, 6 juni, 8.00 uur.

Ik wens gebruik te maken van vervoer per M.E.-bus vanuit _____

(plaatsnaam invullen) voor _____ (aantal invullen) personen.

Handtekening: _____

Nederland organiseerden. Van Gelder regelde een optreden van The Beatles voor de VARA-tv voor een bedrag van 4.500 gulden.

Het honorarium van The Beatles voor de twee optredens in Blokker was 3.850 Britse Ponden, een bedrag van bijna 40.000 gulden (het Britse pond stond toen op fl. 10,15).

Het korte bezoek van The Beatles aan Nederland laat een niet uit te vlakken herinnering achter. Ze zijn slechts één weekend in Nederland - ze arriveren op vrijdag 5 juni en verlaten ons land weer op zondag 7 juni in de morgen. Hun bezoek 'wierp een steen in de vijver', aldus de schrijvers van het boek *The Beatles in Holland* van de hand van Jan-Cees ter Brugge, Henk van Gelder, Lucas Ligtenberg en Piet Schreuders. Zij volgen het viertal van uur tot uur op hun Nederlandse avontuur. Drummer Ringo Starr is er niet bij vanwege een acute amandelontsteking en wordt vervangen door Jimmie Nicol.

VOLENDAMMER MUTSEN

Duizenden jongens en meisjes verwelkomden hun idolen luid juichend op Schiphol. Verslaggever Joop van Zijl versloeg het voor de AVRO-radio en de NTS, de voorloper van de NOS. In die tijd was het blijkbaar gewoon dat er traditionele toeristische uitingen van typische Nederlandse folklore werden aangewend om de buitenlandse bezoekers in de stemming te brengen: meisjes in Volendam klederdracht verwelkomden The Beatles en kaas en haring werden geserveerd bij de persconferentie. De jongens kregen zelfs Volendammer mutsen op hun hoofd gedrukt!

De persconferentie was een kakofonie van stupide vragen van de verzamelde pers en lacherige antwoorden van het viertal, waarbij Jimmie verbaasd toekeek. Het gezelschap met in hun midden persvoorlichter Derek Taylor, die Brian Epstein verving, en *long time* Beatles roadmanagers Mal Evans en Neil Aspinall, verbleven in het Doelen Hotel in

Amsterdam. Dit hotel in hartje Amsterdam is dan nog maar net in het bezit van miljonair Maup Caransa. Uiteindelijk is het een goede plek, omdat de Doelenstraat goed afsluitbaar is voor de politie en de kamers van de heren aan de achterkant waren gelegen, aan de gracht. De volgende dag kon de rondvaartboot gemakkelijk aanleggen, zodat ze de mensenmassa aan de voorkant van het hotel konden ontlopen.

TV-OPTREDEN IN TRESLONG HILLEGOM

Het tv-optreden van The Beatles voor de VARA in Gebouw Treslong in Hillegom werd in tweeën gesplitst: eerst interviewde presentator Berend Boudewijn The Beatles. In de zaal met het publiek werden de vragen hiervoor verzameld door Herman Stok. Vanwege de geringe kennis van de opnametechnici om het geluid goed vast te leggen ging het optreden in playback. Paul McCartney had daarover tijdens de persconferentie op Schiphol al het nodige gezegd: 'De technici in Engeland zijn zo slecht. Ze zijn gewoon stom. Het enige waarvan zij verstand hebben zijn big bands en orkesten, niet bands zoals wij.' Er werden helaas door de Nederlandse technici geen initiatieven genomen om de groep live op te nemen.

The Beatles playbackten zes nummers voor een jong publiek, dat voornamelijk bestond uit kinderen van VARA-medewerkers. Het was natuurlijk bijzonder jammer dat de VARA niet de moeite heeft genomen dit unieke en enige optreden ooit voor Nederlandse televisie live op te nemen. Maar in die tijd was er nog nauwelijks historisch besef bij de Hilversumse programmamakers. Bovendien werden The Beatles niet serieus genomen door de gevestigde orde. Het *dédain* van mannen als Jos Brink, Berend Boudewijn en Herman Stok over deze tieneridolen was stuitend. Er was niemand die dacht dat het succes van The Beatles lang zou duren. De meeste journalisten bij de persconferentie stelden

ook vragen in de trant van: hoe lang denken jullie dat dit succes zal duren? Het antwoord van Paul: 'We krijgen die vraag overal waar we komen. We hebben geen idee.'

JOHN LENNON OP DE AMSTERDAMSE WALLEN

Na afloop van het tv-optreden gaat de groep terug naar Amsterdam waar ze kort verschijnen op het balkon aan de grachtkant van hun hotel. Hier vinden al de eerste relletjes plaats tussen de politie en de jeugd die een glimp wil opvangen van hun idolen. 's Avonds gaan de frisse en onschuldige jongens die de Beatles heten te zijn, nog even de bloemetjes buiten zetten op de wallen in de binnenstad. De verhalen over wat er die avond daadwerkelijk gebeurde lopen nogal uiteen. John Lennon verklaarde in 1970 tegen het Amerikaanse magazine *Rolling Stone*: 'We waren in die tijd echt geen lieverdjes. Ik kon 's nachts meestal niet slapen. Als we geen groupies konden krijgen, hadden we hoeren en alles wat we konden krijgen. Weet je, er bestaan foto's van me waarop ik op mijn knieën door Amsterdam kruip, terwijl ik uit een bordeel kom of zo iets. En de politie escorteerde me naar die plekken want ze wilden geen groot schandaal.'

De schrijvers van het boek *The Beatles in Holland* kunnen het verhaal niet bevestigen. Het is dus de vraag of John opschepte. Echter Maup Caransa zelf bevestigde dat hij met de jongens op de wallen is geweest. 'We zijn met een politiebusje achter hen aangegaan. Toen ik zag dat de dames niet toehapten zijn we naar club *Femina* op het Rembrandtplein gegaan. Niemand lette op ze, we hebben er gewoon wat gedronken. En die Jimmie Nicol heeft nog mee gedrumd met het bandje daar. Van daaruit zijn we om half vier weer naar het hotel teruggegaan.'

Over wat er precies in die club gebeurde zijn de bronnen het ook niet eens. Fred van Gogh, de leider van het huisorkest Los Trovadores Tropicales zou Beatles-nummers hebben gebracht met Jimmie Nicol op drums. John en Paul zouden beiden hebben meegezongen. Biograaf Philip Norman weet in zijn boek te melden dat de politie uiteindelijk een eind heeft gemaakt aan het nachtelijke bezoek van The Beatles en hen vriendelijk heeft verzocht naar hun hotel terug te keren. Roadmanager Mal Evans zou met John Lennon daarna opnieuw de wallen op zijn gegaan en pas in de vroege ochtend in het hotel zijn teruggekomen. John heeft zelf later herhaaldelijk gerefereerd aan zijn avonturen op de Amsterdamse Wallen. Wat er werkelijk is gebeurd, niemand kan het met enige zekerheid zeggen.

RONDVAART DOOR DE GRACHTEN

De beelden van de rondvaart van The Beatles door de Amsterdamse grachten op zaterdag 6 juni 1964 zijn iconisch. Het totaal aantal jongeren langs de route door de grachten wordt geschat op tussen de dertig- en honderdduizend. Velen sprongen in de gracht en sommigen probeerden aan boord van rondvaartboot Jan van Galen bij The Beatles te komen. The Beatles zelf vonden het ook een heel leuke ervaring. George filmde

en fotografeerde erop los en de anderen vermaakten zich ook best. Na de rondvaart ging het gezelschap richting Blokker na een tussenstop voor een korte lunch in Monnickendam.

BLOKKER

In de veilinghal in Blokker werden twee shows gegeven, een middag optreden om 14.30 uur en een avond programma om 20.00 uur. Voor de middagvoorstelling waren er, dankzij de sponsoring die Willem van Kooten had bekoststofd bij zijn Veronica-baas Bull Verwey, 6.500 kaarten verkocht. Voor de avondvoorstelling waren volgens de uiteindelijke afrekening slechts 4.715 kaarten verkocht. De middagvoorstelling kostte f 7,50, de avondvoorstelling f 10,00. Het podium was gebouwd van houten veilingkisten en planken. Achter het podium hingen grote doeken met reclames van Heineken,

Honda, Coca Cola en Joy. De zittribunes waren ook gemaakt van veilingkistjes. Het voorprogramma bestond uit maar liefst negen Nederlandse artiesten zoals The Torero's, Karin Kent, Herman van Keeken, Don Mercedes en Ciska Peters.

The Beatles speelden zowel 's middags als 's avonds acht nummers: *I Saw Her Standing There*, *All My Loving*, *I Want To Hold Your Hand*, *She Loves You*, *Twist And Shout*, *Long Tall Sally*, *Roll Over Beethoven* en als afsluiter de nieuwe single *Can't Buy Me Love*. Overigens vermeldde het programma dat na het 25 minuten durende optreden van The Beatles er in de zaal een groot bal zou zijn met Kwintet Dominique en The Hotjumps. Daar keek natuurlijk iedereen naar uit!

Ruud van Dulkenraad, de latere hoofd-redacteur van Muziek Expres, was bij beide concerten: 'Van geen van beide optredens heb ik een noot verstaan, zoveel herrie was er in de hal. Maar het was wel een belevenis die ik niet gauw zal vergeten.' De uitzinnige menigte maakte zoveel lawaai dat de muziek op de armzalige speakers nauwelijks boven het geweld van het publiek uitkwam.

MEISJES RUKKEN BLOUSES OPEN

Ciska Peters, de zangeres die in het voorprogramma optrad, vertelt in *The Beatles in Holland*: 'Er waren meisjes die hun blouse openrukten, jongens die flauwvielen. Dat hele idolendom was nieuw voor Nederland.' Ben Essing had tussen het middag en avond optreden een restaurant in Monnickendam geboekt, maar moest dat afzeggen omdat hij geen kans zag de groep door de mensenmassa van het terrein naar het restaurant te vervoeren. Hij ging toen maar frisdrank en broodjes halen voor de groep die liever in de tot kleedkamer omgebouwde bestuurskamer van het veilinggebouw bleef. Toen hij terugkwam lagen The Beatles opgerold in

hun jassen op de vloer te slapen. De volgende morgen vertrokken ze vanaf Schiphol naar Heathrow vanwaar ze hun tournee vervolgden naar het Verre Oosten.

Nederland had kennis gemaakt met The Beatles! *I Want To Hold Your Hand* bereikte in maart 1964 de eerste plaats in de Muziek Parade Top 30 en in juni stond *Can't Buy Me Love* op de vierde plaats. De Top 40 zou pas in januari 1965 worden opgericht. Er volgden dat jaar nog zes Beatles-singles in de hitlijsten. Nederland had dan eindelijk ook zijn Beatlemania.

STEEN IN EEN VIJVER

Volgens de schrijvers van *The Beatles in Holland* hadden The Beatles een steen in een vijver gegooit. 'Nederland had er een paar idolen bij. Met het optreden van The Rolling Stones in het Kurhaus denderde Nederland pas echt de swinging sixties binnen. Maar die steen van The Beatles was de eerste en zeker een van de leukste.'

Het was een meesterlijke zet van Robbert van Santen om The Beatles een rondvaart door de Amsterdamse grachten aan te bieden. Want dit was de eerste keer dat een rondvaart door de Amsterdamse grachten massaal werd gevierd met een volksfestijn. Het luidde het begin in van een traditie die werd voortgezet bij belangrijke voetbal evenementen en bijvoorbeeld de Gay Parade.

Het bezoek van The Beatles aan Nederland en met name de rondvaart door de grachten zijn deel van ons collectief geheugen en een mijlpaal in de Nederlandse geschiedenis. Nederland was dan misschien niet het eerste land waar The Beatles succes hadden buiten hun vaderland, maar de indruk die zij maakten bij hun bezoek in juni 1964 heeft Nederland veranderd. En hoe! 🏰